

16. Widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*

To bylina z rodziny widłakowatych *Lycopodiaceae*, rosnąca w cienistych, mszystych borach świerkowych i jodłowych. Na terenie gminy Zawadzkie gatunek ten występuje nielicznie w borze sosnowym na południe od Zawadzkiego i Żędowic.

Widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*

17. Wroniec widlasty *Huperzia selago*

To bylina z rodziny widłakowatych *Lycopodiaceae*, rosnąca w cienistych borach świerkowych i jodłowych, osiągająca do 15 cm wysokości. Liście odstające, równowąsko lancetowate, w 8 rzędach, ciemnozielone. Zarodniki dojrzewają od lipca do października. Wroniec widlasty rośnie najczęściej na zboczach i skałach w górach a także na niżu w wilgotnych borach. W województwie opolskim gatunek ten występuje obecnie na jedynym, nielicznym stanowisku na zrębie na północny wschód od Zawadzkiego.

Wroniec widlasty *Huperzia selago*

18. Bagno zwyczajne *Ledum palustre*

To zimozielony krzew, aromatycznie pachnący z rodziny wrzosowatych *Ericaceae*. Bagno zwyczajne jest częstym składnikiem borów bagiennych i torfowisk wysokich, szczególnie w pasie pojezierzy północnej Polski. Na pozostałych obszarach staje się rośliną coraz radszą. W granicach gminy Zawadzkie gatunek ten występuje miejscami licznie w wilgotnych borach sosnowych w południowej i północnej jej części.

Bagno zwyczajne *Ledum palustre*

19. Bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*

Jest to bylina reprezentująca rodzinę bobrkowatych *Menyanthaceae*, o długim, pełzającym, członowatym kłęczu. Licie o długich ogonkach są u podstawy pochwiasto rozszerzone, a blaszka trójlistkowa przypomina z wyglądu koniczynę. Gęsty, groniasty kwiatostan składa się z 5-łatkowych, gwiazdkowatych, różowobiałych kwiatów, z wyraźnymi, soczystymi, białymi włoskami. Jest to gatunek dość rzadki, występujący na bagnach, torfowiskach, zalewanych łąkach i w rowach. Najczęściej wchodzi w skład fitocenoz zespołu *Cicuto-Caricetum pseudocyperi*, a wg Matuszkiewicza (2001) jest gatunkiem charakterystycznym klasy *Scheuchzerio-Caricetea nigrae* i związku *Caricion lasiocarpae*, obejmującego dystroficzno-mezotroficzne zbiorowiska wąskolistnych turzyc, tworzące bardzo kwaśne torfowiska przejściowe. W województwie opolskim bobrek trójlistkowy występuje rzadko na wilgotnych łąkach, podtorfieniach i torfowiskach w rozproszeniu na terenie całego regionu. Do dzisiaj zachowane stanowiska zlokalizowane są w środkowo-wschodniej części regionu w Lasach Stobrawsko-Turawskich, okolicy Nowej Kuźni i Gogolina. Na terenie gminy Zawadzkie bobrek trójlistkowy występuje miejscami dosyć licznie na wschód od Zawadzkiego, między Zawadzkiem a Żędowicami, w Żędowicach, na północny wschód od Żędowic oraz na północny wschód od Kielczy.

Bobrek trólistkowy *Menyanthes trifoliata*

20. Centuria pospolita *Centaurium erythraea*

To drobna, roczna roślina lecznicza z rodziny goryczkowatych *Gentianaceae*. Występuje na całym obszarze kraju, ale rzadko, jest bowiem nadmiernie eksploatowana przez zbieraczy ziół. Rośnie w widnych zaroślach, na brzegach lasów, na suchych zboczach, słonecznych łąkach, pastwiskach, zrębach. Na terenie gminy Zawadzkie stwierdzono nieliczne występowanie tego gatunku na drodze oddziałowej na północ od Żędowic oraz w zaroślach nad Małą Panwią na północ od Kielczy.

Centaurea pospolita *Centaureum erythraea*

21. Goździk kartuzek *Dianthus cartusianorum*

Jest to naga bylina do 60 cm wysokości, zwieńczona okazałym kwiatostanem złożonym z kilku efektownych, różowych lub czerwonych kwiatów o średnicy ok. 2 cm. Liście równowąskie, do 6 mm szerokości. Kwitnie od czerwca do września. Goździk kartuzek rośnie w suchych murawach, przydrożach i widnych borach sosnowych. Na terenie gminy Zawadzkie występuje nielicznie na wydmie na południe od Żędowic.

Goździk kartuzek *Dianthus cartusianorum*

22. Goździk kropkowany *Dianthus deltoides*

To delikatna bylina wysokości do 30 cm reprezentująca rodzinę goździkowatych *Caryophyllaceae*. Licie szarawozielone o szorstkim brzegu. Kwiaty pojedyncze lub po trzy zebrane w wiechowate kwiatostany, różowe z białawymi kropkami na płatkach. Kwitnie od czerwca do września. Goździk kropkowany rośnie na suchych łąkach, murawach, przydrożach, zaroślach, najczęściej na piaszczystych glebach. Jest to gatunek charakterystyczny dla związku napiaskowych muraw *Vicio lathyroidis-Potentillion* i zespołu niskiej murawy psammofilnej *Diantho-Armerietum* (Matuszkiewicz 2001). W województwie opolskim goździk kropkowany jest uważany za gatunek dość częsty, a w miejscach piaszczystych pospolity. Występuje stosunkowo często na nieużytkach i suchych pastwiskach na terenie całej gminy Zawadzkie, np. w okolicach Kielczy i Żędowic.

Goździk kropkowany *Dianthus deltoides*

23. Kalina koralowa *Viburnum opulus*

Jest to krzew z rodziny przewiertniowatych *Caprifoliaceae*, dochodzący do 3 m wysokości. Rośnie na obszarze całego kraju, głównie w wilgotnych lasach olszowych i łągowych, nad rzekami i rowami. Wg Matuszkiewicza (2001) jest gatunkiem charakterystycznym związku *Pruno-Rubion fruticosi*, w skład którego wchodzi zbiorowiska otulinowe o subatlantycko-środkowoeuropejskim typie zasięgu. W województwie opolskim kalinę koralową spotykamy stosunkowo często na skrajach lasów i zarośli liściastych na obszarze całego województwa. Kalina koralowa stanowi składnik zadrzewień i okrajków leśnych na całym obszarze gminy.

Kalina koralowa *Viburnum opulus*

24. Konwalia majowa *Convallaria majalis*

To gatunek z rodziny liliowatych *Liliaceae*. Konwalia majowa występuje na terenie całego kraju, w lasach liściastych, mieszanych i zaroślach. Jak podaje Oberdorfer (1994) jest to gatunek charakterystyczny dla klasy *Querc-Fagetea*. Wg Matuszkiewicza (2001) jest gatunkiem wyróżniającym zespół subkontynentalnego boru świeżego *Peucedano-Pinetum*, zespół świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum petraeae* oraz zbiorowisko ciepłolubnych buczyn "storczykowych" regionu sudeckiego *Fagus sylvatica-Hypericum maculatum*. Konwalia majowa występuje w województwie opolskim pospolicie w różnego rodzaju suchych i świeżych lasach liściastych, a także w zadrzewieniach i lasach mieszanych. Konwalia majowa występuje dosyć pospolicie w lasach liściastych i mieszanych na całym obszarze gminy Zawadzkie.

Konwalia majowa *Convallaria majalis*

25. Kopytnik pospolity *Asarum europaeum*

To niska, płożąca się bylina z rodziny kokornakowatych *Aristolochiaceae*, rosnąca głównie w żyznych i umiarkowanie wilgotnych lasach liściastych i w zarolach. Wg Matuszkiewicza (2001) gatunek ten jest charakterystyczny dla rzędu *Fagetalia sylvaticae*, obejmującego mezo- i eutroficzne lasy liściaste zachodniej, środkowej i częściowo wschodniej Europy. W województwie opolskim kopytnik pospolity występuje stosunkowo często w lasach liściastych, szczególnie na południu regionu. Jego stanowiska są z reguły obfite. Na terenie gminy Zawadzkie kopytnik pospolity występuje dosyć rzadko w lasach liściastych w dolinie Małej Panwi.

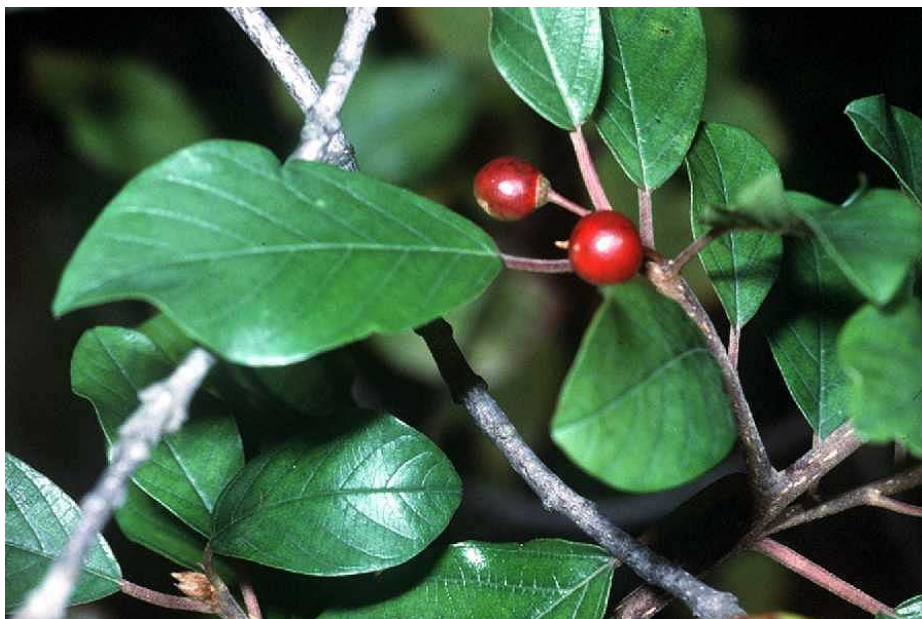

Kopytnik pospolity *Asarum europaeum*

26. Kruszyna zwyczajna *Frangula alnus*

To krzew lub niskie drzewo dorastające do 3-4 m wysokości, reprezentujące rodzinę szakłakowatych *Rhamnaceae*. Stanowi on składnik podszytu naszych lasów, zwłaszcza wilgotnych olsów i łęgów. Spotkać ją można również na torfowiskach, mokrych łąkach, zaroślach łożowych, skrajach lasów. Wg Oberdorfera (1994) jest gatunkiem charakterystycznym dla rzędu *Alnetalia*, a wg Matuszkiewicza (2001) - wyróżniającym zespół zarośli kruszyn i jeżyn *Frangulo-Rubetum plicati*. W województwie opolskim kruszyna pospolita jest gatunkiem częstym w różnego rodzaju lasach liściastych i mieszanych na terenie całego regionu.

Kruszyna pospolita występuje pospolicie w wilgotnych lasach i zaroślach na obszarze całej gminy.

Kruszyna zwyczajna *Frangula alnus*

27. Naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora*

To okazała roślina osiągająca do 130 cm wysokości, reprezentująca rodzinę trędownikowatych *Scrophulariaceae*. Jej liście są gładkie i zazwyczaj nagie. Kwiatostan dekoracyjny składający się z kilkudziesięciu szeroko-dzwonkowatych, żółtych, brunatno żyłkowanych kwiatów. Kwitnie w czerwcu i lipcu. Naparstnica zwyczajna rośnie w widnych lasach i ich skrajach, zaroślach i porębach. W województwie opolskim naparstnica zwyczajna notowana była stosunkowo często na całym obszarze województwa. Obecnie jej stanowiska ograniczone są do kwaśnych dąbrów, lasów liściastych i borów mieszanych południowej (Góry Opawskie) i środkowo-wschodniej części regionu (lasy Stobrawsko-Turawskie). Na terenie gminy Zawadzkie naparstnica zwyczajna występuje nielicznie w zaroślach na zachód od Zawadzkiego.

Naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora*

28. Porzeczka czarna *Ribes nigrum*

Jest to krzew z rodziny agrestowatych *Grossulariaceae*, wydzielający charakterystyczną, intensywną woń. Liście porzeczki są duże, 3-5 klapowe, spodem pokryte siedzącymi, żółtymi gruczołami. Obupłciowe kwiaty, pojawiające się od kwietnia do czerwca, są dzwonkowate, zebrane w zwisłe, wielokwiatowe grona. Owocem jest czarna jagoda. Porzeczka czarna spotykana jest stosunkowo rzadko w wilgotnych lasach liściastych i zaroślach, zwłaszcza nadrzecznych. Wg Matuszkiewicza (2001) jest gatunkiem charakterystycznym dla klasy *Alnetea glutinosae* oraz dla zespołu olsu porzeczkowego *Ribeso nigri-Alnetum*. W województwie opolskim porzeczka czarna występuje stosunkowo często w wilgotnych lasach liściastych, przede wszystkim olsach w rozproszeniu na terenie całego regionu. Na terenie gminy Zawadzkie porzeczka czarna występuje nielicznie w lesie łęgowym na południe od Zawadzkiego.

Porzeczka czarna *Ribes nigrum*

29. Przyłaszczka pospolita *Hepatica nobilis*

To wcześnie kwitnąca, dekoracyjna bylina reprezentująca rodzinę jaskrowatych *Ranunculaceae*. Osiąga wysokość do 20 cm i pokryta jest miękkimi włoskami. Licie częściowo zimozielone są 3-kłapowe, całobrzegie, od spodu purpurowe. Kwiaty niebieskie rozwijają się od marca do maja. Przyłaszczka rośnie w lasach liściastych, przeważnie bukowych, a także zaroślach, szczególnie na podłożu wapiennym. Matuszkiewicz (2001) uznaje ją za gatunek charakterystyczny klasy mezo- i eutroficznych lasów liściastych *Quercus-Fagetea*. W województwie opolskim przyłaszczka jest gatunkiem stosunkowo częstym, szczególnie w lasach liściastych środkowej i południowej części regionu. Wyraźnie preferuje lasy bukowe na podłożu wapiennym. Przyłaszczka pospolita w gminie Zawadzkie występuje dosyć pospolicie w lasach liściastych w dolinie Małej Panwi.

Przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*

30. Przytulia wonna *Galium odoratum*

To wieloletnia roślina z rodziny marzanowatych *Rubiaceae*, występująca dosyć licznie w lasach łągowych i grądowych oraz w buczynach. Preferuje gleby żyzne, głębokie, gliniaste. Wg Matuszkiewicza (2001) jest to gatunek charakterystyczny dla rzędu *Fagetalia sylvaticae*, obejmującego mezo- i eutroficzne lasy liściaste zachodniej, środkowej i częściowo wschodniej Europy. W województwie opolskim przytulia wonna występuje stosunkowo często w lasach liściastych, w tym przede wszystkim bukowych w środkowo-wschodniej i południowej części regionu. Przytulia wonna na terenie gminy Zawadzkie występuje rzadko w lasach liściastych w dolinie Małej Panwi.

Przytulia wonna *Galium odoratum*

Gatunki rzadkie

Na terenie gminy Zawadzkie występują również gatunki rzadkie w skali województwa i regionu. Najciekawsze z nich to:

1. Borówka bagienna *Vaccinium uliginosum*
2. Czermień błotna *Calla palustris*
3. Czerniec gronkowy *Actea spicata*
4. Czosnek niedźwiedzi *Allium ursinum*
5. Dziewięciornik błotny *Parnassia palustris*
6. Janowiec ciernisty *Genista germanica*
7. Janowiec włosisty *Genista pilosa*
8. Jaskier wielki *Ranunculus lingua*
9. Kokorycz pełna *Corydalis solida*
10. Lepiężnik różowy *Petasites hybridus*
11. Łuskiewnik różowy *Lathraea squamaria*
12. Nasięzrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*
13. Okrężnica bagienna *Hottonia palustris*
14. Pajęcznica gałęzista *Anthericum ramosum*
15. Pływacz drobny *Utricularia minor*
16. Pływacz średni *Utricularia intermedia*

17. Ponikło skąpokwiatowe *Eleocharis quinqueflora*
18. Przygielka biała *Rhynchospora alba*
19. Przytulia hercyńska *Galium saxatile*
20. Rzęśl hakowata *Callitriche hamulata*
21. Siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*
22. Starzec błotny *Senecio congestus*
23. Świbka błotna *Triglochin palustre*
24. Tojeść bukietowa *Lysimachia thyrsoflora*
25. Turzyca nibyciborowata *Carex pseudocyperus*
26. Turzyca nitkowata *Carex lasiocarpa*
27. Wierzba rokita *Salix rosmarinifolia*
28. Zawilec żółty *Anemone ranunculoides*
29. Żurawina błotna *Oxycoccus palustris*